

LANGS SPOREN VAN DE HANZE

Een fietstocht door handel, water en tijd

Langs de kronkelende rivieren van het Rivierengebied liggen drie steden die ooit tot een machtig netwerk behoorden: de Hanze. In de middeleeuwen werkten kooplieden uit Noord-Europa samen om handel te drijven, elkaar te beschermen en rijkdom te delen. Ook in het hart van Nederland bloeide die bedrijvigheid: Zaltbommel, Tiel en Maasbommel, elk met hun eigen verhaal, karakter en charme.

Fietsen door de tijd

Deze route voert je langs de zuidelijkste Hanzesteden van Nederland en vormden samen de poort tot de Hanze in het zuiden van het land. Fiets van stad tot stad, voel de eeuwenoude bedrijvigheid en ervaar hoe de Hanze het Rivierengebied vormgaf.

Tiel Marktstad aan de Waal

Tiel was al vroeg een levendige handelsplaats. Dankzij haar ligging aan de Waal groeide ze uit tot een belangrijk knooppunt tussen Duitsland en de Noordzee. In de elfde en twaalfde eeuw werden er zelfs munten geslagen, een teken van macht en zelfstandigheid. Als vanzelf sloot Tiel zich later aan bij de Hanze, een onmisbare schakel in het handelsnetwerk.

Op de Koornmarkt wisselden ooit graanzakken van eigenaar; vandaag geniet je er van een kop koffie met uitzicht op historische gevels. Even verderop, bij de oude stadsmuur aan de Waalkade, zie je nog delen van het verdedigingswerk dat kooplieden beschermde tegen hoogwater én vijanden.

De stad vertelt haar verhaal in kleine details: straatnamen als Vismarkt en Korenbeursplein, waar handel de stad ooit deed bruisen.

Zaltbommel Stad van kooplieden en stadspoorten

Zaltbommel ademt historie. Fietsend over de Waaldijk zie je haar stoere silhouet al van ver. Eeuwen geleden meerden hier volgeladen schepen aan met voornamelijk karseiwol en zouthandel. Binnen de stadsmuren werd druk gehandeld; het water was de levensader van de stad. Wanneer je onder de Waterpoort doorloopt wandel je letterlijk de geschiedenis binnen.

Deze stadspoort uit de 14e eeuw bewaakt al eeuwenlang de toegang tot de rivier. Ook de Sint-Maartenskerk herinnert aan de welvaart van toen: gebouwd met inkomsten uit de handel, een bakken voor schippers op de Waal.

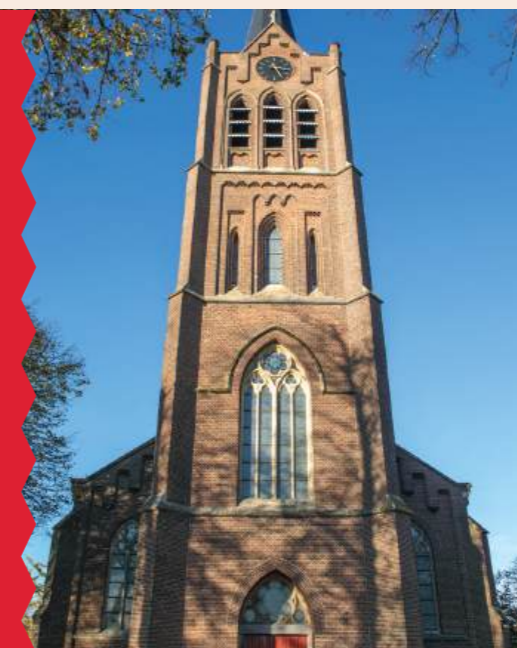
In de oude binnenstad proef je nog de sfeer van toen. Smalle straatjes, robuuste gevels en de geur van versgebakken brood die uit kleine bakkerijen komt.

Maasbommel De kleinste Hanzestad

Klein maar trots: Maasbommel is officieel de kleinste Hanzestad van Nederland. Een charmante plek waar de tijd lijkt stil te staan. In de 14e eeuw vaarden hier vissers en handelaren over de Maas, met vracht vol paling en snoek. De stad had geen muren, maar wel stadsrechten en dat maakte haar een volwaardig lid van het Hanzenetwerk.

De Sint-Lambertuskerk vormt het hart van het dorp en herinnert aan de bloeitijd van weleer. Vlakbij ligt de oude haven, ooit het kloppende hart van de handel. Nu is het een rustpunt met uitzicht over het water, perfect om even af te stappen en de stilte te horen die ooit vol klotsend rivierwater en scheepsgeluid was.

COLOFON

De Hanzefietsroute Rivierengebied is een gezamenlijke uitgave van de gemeenten Zaltbommel, Tiel en West Maas en Waal.

Uitvoering, productie, coördinatie, vormgeving en drukwerk: Stichting Bureau Toerisme. **Fotografie:** Johan Seijbel.

Aan de samenstelling van deze fietsroute is de grootst mogelijke zorg besteed. Desondanks kunnen onjuistheden of wijzigingen voorkomen. Uitgever en coördinator dragen geen verantwoordelijkheid voor de inhoud en kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onvoorziene gevolgen. Druk- en redactionele fouten voorbehouden.

**BUREAU
TOERISME**

Geproduceerd door Bureau Toerisme in opdracht van de gemeenten Zaltbommel, Tiel en West Maas en Waal.

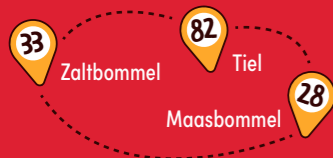
© 2025 Stichting Bureau Toerisme – alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele- voudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Bureau Toerisme.

Langs sporen van de Hanze

Fietsknoppunten: 85 kilometer

- 33 78 77 75 74 44 43 71 23 44
 41 42 45 82 80 84 86 87 88
 48 49 28 25 26 20 24 69 84
 67 78 33 46 65 66 33

Mogelijke startlocaties:

Zaltbommel

1 Waterpoort

De middeleeuwse Waterpoort vormt al eeuwen de toegang tot Zaltbommel. Hier kwamen schepen vol handelswaar aan, op weg naar de markten in de stad. De robuuste stenen en doorgang naar de rivier ademen de sfeer van de Hanze, toen water de belangrijkste handelsroute was.

2 Huizen tegen de stadsmuur

Langs de Waterstraat staan woningen die letterlijk tegen de oude stadsmuur zijn gebouwd. Een uniek gezicht: hier gingen handel en bescherming hand in hand. De stenen van de muur fluisteren verhalen van kooplieden die hun waar opsloegen in pakhuizen achter dikke muren.

3 Sint-Maartenskerk

Met haar hoge toren en gotische ramen vertelt de Sint-Maartenskerk het verhaal van een stad in bloei. Gebouwd tussen 1450 en 1540, in de tijd dat de handel over de Waal welvaart bracht. Binnen voel je nog de trots van een Hanzestad die groot durfde te denken.

4 Stadswallen

De singelwal omarmt de stad als een groene ring van geschiedenis. Waar vroeger wachters patrouilleerden, wandel je nu langs bastions en grachten die herinneren aan de tijd dat Zaltbommel een trotse Hanzestad was. Zodra je de Waterstraat inloopt, zie je nog altijd middeleeuwse panden, renaissancegevels en oude kelders die vertellen over de rijke kooplieden die hier woonden en werkten.

5 Voormalige stadsapotheek

Aan de Markt 3 staat dit sierlijke pand met trapgevel en gebeeldhouwde details. Ooit was dit de stadsapotheek. Het pand wordt 'Huis met de Spiegel' genoemd. Die naam verwijst naar het venster op de tweede verdieping, dat samen met het muurzultje eronder doet denken aan een handspiegel. De gevel vertelt, net als de Hanze zelf, over vakmanschap, handel en trots op het ambacht.

Tiel

6 Inundatiekanaal

Een rechte lijn door het landschap, drie kilometer lang. Dit kanaal verbindt de Waal met de Linge en is onderdeel van UNESCO Werelderfgoed: de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hoewel het jonger is dan de Hanze, weerspiegelt het de eeuwenoude band tussen mens, water en bescherming.

7 Passewaaij

Lang voor de Hanze lag hier een Romeinse nederzetting. De grond onder Passewaaij vertelt dus niet alleen over handel, maar over duizenden jaren geschiedenis. Fietsers passeren hier letterlijk lagen van tijd - van Romeinen tot Hanzekooplieden, allemaal verbonden door de rivier.

8 Sint-Maartenskerk

De imposante Sint-Maartenskerk, met haar geschiedenis die teruggaat tot de 9e eeuw, groeide uit tot de grootste kerk van Gelderland. De toren diende als baken voor schippers en reizigers. Deze kerk belichaamt Tiel als stad van vele gezichten: handel, geloof en gemeenschap.

9 Gotisch Huis

Aan de Weerstraat 47 staat dit fraaie gotisch pand. Dit is een overblijfsel van de rijke middeleeuwen. Met zijn karakteristieke trapgevel en boognissen toont het hoe welvarend Tiel ooit was. Hier zie je in één oogopslag het gezicht van de Hanzetijd - statig, krachtig en vol handels sfeer.

10 Waterpoort en voormalige binnenhaven

Waar nu de Havendijk ligt, bevond zich eeuwenlang de binnenhaven van Tiel. De Waterpoort gaf toegang tot het bruisende waterleven. Schepen voeren af en aan, beladen met goederen. Vandaag biedt de plek uitzicht over de Waal, maar je voelt nog de bedrijvigheid van toen.

Maasbommel

11 De Blauwe Sluis

Tussen Maasbommel en Appelteren mondt een wetering uit in de Maas bij de Blauwe Sluis. Eeuwenlang regelde men hier de waterstand en scheepvaart. Tegenwoordig is het geen plek van handel meer, maar een bruisend recreatiegebied waar volop wordt genoten op en aan het water.

12 Muurschildering Hanze & mandenvlechterij

Aan de Bovendijk verwijst een kleurrijke muurschildering naar het vakmanschap dat Maasbommel groot maakte: mandenvlechterij. Een modern erbetoon aan het ambacht en de handelsgeest die het stadje ooit een plek gaf binnen het machtige Hanzenetwerk.

13 Kasteelruïne het Hof

Op deze plek stond ooit Kasteel Het Hof, het adellijke verblijf van de heren van Maasbommel. De gracht en het landschap verraden nog de contouren van het verleden. Hier voelden macht en handel elkaar aan, een tastbaar spoor van een tijd waarin Maasbommel bloeide.

14 H. Lambertuskerk

De neogotische H. Lambertuskerk met pastorie werd in de 19e eeuw gebouwd, toen vrijheid van godsdienst weer ruimte gaf aan geloof en gemeenschap. Ze vormt nu een unieke zorglocatie voor waar ouderen kunnen logeren of voor dagbesteding terecht kunnen.

15 Voormalige Sint Lambertuskerk

Op het dorpskerkhof stond ooit de middeleeuwse Sint Lambertuskerk. Van het gebouw resteert niets, maar de plek ademt historie. Hier kwamen inwoners samen om te bidden, te rouwen en te handelen - het hart van de kleinste Hanzestad van Nederland.

Tip langs de route

Ontdek de verhalen van de streek.

Langs de Hanzefietsroute liggen drie streekmusea die samen het verhaal van het Rivierengebied vertellen. In het Stadskasteel Zaltbommel, het Flipje en Streekmuseum Tiel en Museum Tweestromenland in Beneden-Leeuwen ontdek je hoe mensen hier eeuwenlang leefden met de rivieren, van handel en ambacht tot fruitteelt en waterbouw.

De Hanze vormt daarbij een belangrijk hoofdstuk, maar zeker niet het enige. Elk museum laat op zijn eigen manier zien hoe water, werk en welvaart de identiteit van deze streek hebben gevormd.

Stadskasteel Zaltbommel
 Nonnenstraat 5 - 7, Zaltbommel

Flipje en Streekmuseum - Tiel
 Plein 48, Tiel

Museum Tweestromenland - Beneden-Leeuwen
 Pastoor Zijlmanstraat 3, Beneden-Leeuwen